

Ulkoasiainneuvosto (kauppaministerit) 22.5.2026; Suomen tavoitteet

Ulkoasiainneuvosto (kauppaministerit) kokoontuu 22.5. Brysselissä. Suomea edustaa ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio. Kokouksen aiheina ovat Maailman kauppajärjestö WTO:n uudistaminen sekä taloudellinen turvallisuus ja Lähi-idän tilanteen kauppavaikutukset.

Maailman kauppajärjestö WTO:n uudistaminen: 14. ministerikokouksen seuranta

Suomen kantoja WTO:n 14. ministerikokoukseen sekä järjestön uudistamiseen on käsitelty valtioneuvoston e-selvityksessä E 11/2026 vp.

Suomen kantoja liittyen EU:n kauppapolitiikkaan on käsitelty mm. valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa (VNS 3/2024), valtioneuvoston laatimassa kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteossa (VNS 4/2024) ja Suomen avaintavoitteissa EU:n strategiseen agendaan ja tulevan komission ohjelmaan vaikuttamiseksi (E 58/2023).

Suomi vahvistaa vapaakauppaa alueellisten ja kahdenvälisten sopimusten kautta sekä tukee WTO:n toimintaedellytyksiä. Suomi jatkaa avoimen, monenkeskisen ja sääntöperustaisen kaupan edistämistä ja tukea EU:n pyrkimyksille WTO:n uudistamiseksi. Suomelle tärkeitä teemoja ovat muun muassa digitalisaatio, puhdas siirtymä ja tasapuolisten kilpailuolosuhteiden edistäminen, sekä WTO:n ydintoimintojen kuten riitojenratkaisun vakauttaminen. (VNS 3/2024)

Suomi tavoittelee ennakoitavaa, läpinäkyvää ja sitoviin sopimukseen pohjautuvaa sääntöpohjaista kansainvälistä kauppajärjestelmää, jossa Maailman kauppajärjestöllä ja sen sopimusjärjestelmällä on keskeinen rooli. (E 11/2026 vp)

WTO:n uudistamisessa keskeisiä elementtejä ovat järjestön toiminnan ja päätöksenteon joustavoittaminen sekä WTO-jäsenten eritahtisen etenemisen mahdollistaminen kaupan vapauttamisessa ja sääntelyn kehittämisessä. (E 11/2026 vp)

Suomi tavoittelee nykyistä parempaa tasapainoa WTO-jäsenten oikeuksiin ja velvollisuuksiin. WTO:n tulisi pystyä keskustelemaan nykyistä laajemmin valtion teollisuustukiin ja tasapuolisiin kilpailuedellytyksiin liittyvistä kysymyksistä sekä pidemmällä aikavälillä kehittämään myös niihin liittyvää sääntelyä. (E 11/2026 vp)

Suomen tavoitteena on WTO:n riitojenratkaisujärjestelmän uudistaminen siten, että järjestelmän toimintakyky palautetaan tavalla, joka varmistaa WTO-jäsenmaiden oikeuksien ja velvollisuuksien tehokkaan toimeenpanon. (E 11/2026 vp)

Suomi tavoittelee sähköistä kauppaa ja investointien helpottamista koskevan säännösten liittämistä WTO:n sääntöjärjestelmään. Sähköisten toimitusten osalta tavoitteena on tullivapauden vahvistaminen pysyvästi tai vähintään sen jatkaminen seuraavaan WTO-ministerikokoukseen saakka sekä sähköisen kaupan työohjelman jatkosta sopiminen. (E 11/2026 vp)

Taloudellinen turvallisuus ja Lähi-idän tilanteen vaikutus kauppaan

Suomen lähestymistapaa Euroopan taloudelliseen turvallisuuteen on kuvattu valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa (VNS 3/2024) ja kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteossa (VNS 4/2024) sekä hallituksen EU-avaintavoitteissa (E 58/2023 vp). Suomen tavoitteita Euroopan taloudellisessa turvallisuudessa on kuvattu E-selvityksissä E 13/2023 vp, E 6/2024 vp ja E 3/2026 vp.

Suomi katsoo tärkeäksi kehittää edelleen EU:n kyvykkyksiä taloudellisessa turvallisuudessa ja kriisinkestävyyttä yhteiskuntaan ja talouteen kohdistuvien ulkoisten uhkien varalta. Uusilla toimenpiteillä voidaan hallita kansainvälisen toimintaympäristön kasvavia riskejä ja epävarmuuksia samalla ylläpitäen EU:n kilpailukykyä (E 3/2026 vp).

Yhteistyön ja kumppanuuksien syventäminen kolmansien maiden kanssa ja monenvälisesti on keskeinen taloudellisen turvallisuuden pilari. EU:n tulisi tiivistää kaupallistaloudellisia suhteitaan eri kumppaneiden ja erityisesti nousevien talouksien kanssa, sillä se nopeuttaa myös haitallisten riippuvuuksien vähentämistä ja riskien hajauttamista. Haitallisten riippuvuuksien vähentämiseksi EU:n tulee edetä nopeasti kauppaneuvotteluissa sekä kumppanuuksissa esimerkiksi kriittisten raaka-aineiden, teollisuuden, energian ja kriittisten teknologioiden toimitus- ja arvoketjuissa (E 3/2026 vp).

Suomi katsoo, että olisi kiinnitettävä huomiota yhtenäisen tilannekuvan ylläpitämiseen sekä taloudellisen turvallisuuden eri osakokonaisuuksissa että muilla politiikkasektoreilla tehtävässä työssä, jolla voi olla yhtymäkohtia taloudelliseen turvallisuuteen (E 6/2024).

Osana kansainvälistä yhteisöä Suomi jatkaa ponnisteluja vakauden lisäämiseksi Lähi-itään. Tämä on tarpeen myös laajempien kansainvälisten jännitteiden purkamiseksi (VNS 3/2024 vp).

Suomi käy keskusteluita alueen maiden kanssa, koordinoi politiikkaansa tiiviisti kumppaniensa ja liittolaistensa kanssa ja korostaa, että kestävät ratkaisut löytyvät diplomatian, neuvottelujen ja kansainvälisen oikeuden kautta. Siviilejä ja siviili-infrastruktuuria tulee suojella kaikissa tilanteissa. (VNS 2/2026 vp)

Suomi suhtautuu myönteisesti erilaisiin aloitteisiin meriliikenteen kauttakulun turvaamiseksi Hormuzinsalmessa. Suomi myötävaikuttaa osaltaan ratkaisujen hakemiseen Hormuzinsalmen sulun vaikuttaessa niin Suomen intresseihin kuin globaaliin talouteen, energiansaantiin ja ruokaturvaan. Merenkulkuoikeudet ovat keskeinen osa kansainvälistä oikeutta.

Suomi on tukenut EUNAVFOR ASPIDES -operaation perustamista ja pitänyt tärkeänä, että EU vahvistaa merellistä läsnäoloaan Punaisenmeren alueella meriturvallisuuden vahvistamiseksi sekä kauppamerenkulun ja EU:n intressien turvaamiseksi (UTP 1/2024 vp).

Asialista:

Maailman kauppajärjestö WTO:n uudistaminen: 14. ministerikokouksen seuranta
Taloudellinen turvallisuus ja Lähi-idän tilanteen vaikutus kauppaan

s.4
s.7

Ulkoministeriö

TAVOITEMUISTIO

KPO-10 Hirvonen Pekka

30.4.2026

Asia

Maailman kauppajärjestö WTO:n uudistaminen: 14. ministerikokouksen seuranta

Kokous/tapaaminen

Ulkoasiainneuvosto kauppaministerikokoonpanossa 22.5.2026

Asiakirjat

Viite (U/E-tunnus)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Pekka Hirvonen, ulkoministeriö/KPO-10, pekka.hirvonen@gov.fi, +358 295 350 705**Niina Blomberg, ulkoministeriö/KPO-10, niina.blomberg@gov.fi, +358 295 350 393**

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

Kokouksessa saadaan tilannekatsaus ja keskustellaan Maailman kauppajärjestö WTO:n tilanteesta järjestön 14. ministerikokouksen jälkeen.

2. SUOMEN TAVOITE

Suomen kantoja WTO:n 14. ministerikokoukseen sekä järjestön uudistamiseen on käsitelty valtioneuvoston e-selvityksessä E 11/2026 vp.

Suomen kantoja liittyen EU:n kauppapolitiikkaan on käsitelty mm. valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa (VNS 3/2024), valtioneuvoston laatimassa kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteossa (VNS 4/2024) ja Suomen avaintavoitteissa EU:n strategiseen agendaan ja tulevan komission ohjelmaan vaikuttamiseksi (E 58/2023).

Suomi vahvistaa vapaakauppaa alueellisten ja kahdenvälisten sopimusten kautta sekä tukee WTO:n toimintaedellytyksiä. Suomi jatkaa avoimen, monenkeskisen ja sääntöperustaisen kaupan edistämistä ja tukea EU:n pyrkimyksille WTO:n uudistamiseksi. Suomelle tärkeitä teemoja ovat muun muassa digitalisaatio, puhdas siirtymä ja tasapuolisten kilpailuolosuhteiden edistäminen, sekä WTO:n ydintoimintojen kuten riitojenratkaisun vakauttaminen. (VNS 3/2024)

Suomi tavoittelee ennakoitavaa, läpinäkyvää ja sitoviin sopimukseen pohjautuvaa sääntöpohjaista kansainvälistä kauppajärjestelmää, jossa Maailman kauppajärjestöllä ja sen sopimusjärjestelmällä on keskeinen rooli. (E 11/2026 vp)

WTO:n uudistamisessa keskeisiä elementtejä ovat järjestön toiminnan ja päätöksenteon joustavoittaminen sekä WTO-jäsenten eritahtisen etenemisen mahdollistaminen kaupan vapauttamisessa ja sääntelyn kehittämisessä. (E 11/2026 vp)

Suomi tavoittelee nykyistä parempaa tasapainoa WTO-jäsenten oikeuksiin ja velvollisuuksiin. WTO:n tulisi pystyä keskustelemaan nykyistä laajemmin valtion teollisuustuokiin ja tasapuolisiin kilpailuedellytyksiin liittyvistä kysymyksistä sekä pidemmällä aikavälillä kehittämään myös niihin liittyvää sääntelyä. (E 11/2026 vp)

Suomen tavoitteena on WTO:n riitojenratkaisujärjestelmän uudistaminen siten, että järjestelmän toimintakyky palautetaan tavalla, joka varmistaa WTO-jäsenmaiden oikeuksien ja velvollisuuksien tehokkaan toimeenpanon. (E 11/2026 vp)

Suomi tavoittelee sähköistä kauppaa ja investointien helpottamista koskevan säännösten liittämistä WTO:n sääntöjärjestelmään. Sähköisten toimitusten osalta tavoitteena on tullivapauden vahvistaminen pysyvästi tai vähintään sen jatkaminen seuraavaan WTO-ministerikokoukseen saakka sekä sähköisen kaupan työohjelman jatkosta sopiminen. (E 11/2026 vp)

3. NEUVOTTELUTILANNE

Saadaan komission tilannekatsaus ja keskustellaan Maailman kauppajärjestö WTO:n tilanteesta järjestön 14. ministerikokouksen jälkeen. WTO-ministerikokouksen agendaan palataan uudelleen 6.–7.5.2026 Genevessä järjestettävässä WTO:n yleisneuvoston kokouksessa, jonka tulokset kehystävät EU-kauppaministereiden keskustelua ulkoasiainneuvostossa.

4. TAUSTA

Maailman kauppajärjestön viimeisin, 14. ministerikokous (MC14) järjestettiin 26.–29.3.2026 Kamerunin Yaoundéssa. Monin osin rakentavistakin keskusteluista huolimatta jäsenistö ei lopulta onnistunut pääsemään yksimielisyyteen kokouksen keskeisistä kysymyksistä. Päätökset jäivät tekemättä mm. WTO:n uudistusprosessin jatkoaskeleista, internetissä tapahtuvien sähköisten toimitusten tullittomuuden jatkamisesta (ns. tullimoratorio) sekä kehitysmaihin suuntautuvien investointien helpottamista koskevan sopimuksen (IFDA) liittamisestä WTO-sopimusjärjestelmään.

Euroopan unionin keskeisimpänä tavoitteena oli saada MC14:stä konkreettinen, yksityiskohtainen ja selkeät välitavoitteet sisältävä työohjelma WTO:n uudistamisprosessille. EU on reformikeskusteluissa painottanut joustavuuden lisäämistä WTO:n toiminnassa ja päätöksenteossa siten, että halukkaat jäsenet voisivat edetä kaupan vapauttamisessa ja sääntelyssä muita nopeammin. EU on korostanut myös tasapuolisia kilpailuedellytyksiä / valtion teollisuustukia koskevan keskustelun virallistamista sekä nykyistä maakohtaisempaa lähestymistapaa kehitysmaastatukseen (ml. statuksen tuomat joustot) osana WTO:n uudistamista.

Reformin ohella EU:n ja Suomen keskeisiä tavoitteita MC14:ssä oli monenvälisen eli koko WTO:n jäsenkuntaa koskevan sähköisten toimitusten tullimoratorion jatkaminen. Moratorio on ollut voimassa vuodesta 1998, ja sitä on tähän saakka jatkettu jokaisessa ministerikokouksessa. Moratorion tavoitteena on ylläpitää tilannetta, jossa internetissä tapahtuvista sähköisistä toimituksista ei peritä tullimaksuja. Moratorio on WTO:n tärkein ja toistaiseksi lähes ainoa voimassa oleva digitaalista kauppaa koskeva sääntö, ja sen peruminen merkitsisi kaupan esteiden lisääntymistä. Suomelle ja suomalaisyrityksille moratorion jatkaminen on tärkeää sähköisiin toimituksiin perustuvan kaupan helpottamiseksi ja ennakoitavuuden parantamiseksi. Suomen tavoitteena on pysyvä tullittomuus

tai vähintään moratorion määräaikainen jatkaminen. Moratorion kanssa samassa päätöksessä on perinteisesti jatkettu myös kehityskysymyksiin keskittyvää sähköisen kaupan työohjelmaa. Näin tulisi toimia nytkin, eli moratorion ja työohjelman tulee edetä yhdessä.

MC14:ssä oli esillä myös investointien helpottamista koskevan useanvälisen sopimuksen (*Investment Facilitation for Development*, IFD) liittäminen osaksi WTO-sopimusjärjestelmää. Sopimuksessa on vahva kehityksmaapainotus ja sen keskeisenä tavoitteena on auttaa houkuttelemaan paremmin kestävästä kehitystä tukevia investointeja vähiten kehittyneisiin ja kehitysmaihin. Sopimusta tukee valtaosa WTO:n jäsenkunnasta, ml. EU. Yhden WTO-jäsenen vastustus esti kuitenkin lopulta sopimuksen ottamisen osaksi WTO-sopimusjärjestelmää.

Varsinaisen WTO-ministerikokousagendan ulkopuolella sähköisen kaupan useanvälistä sopimusta tukevat maat, ml. EU, antoivat poliittisen julistuksen sopimuksen väliaikaisesta toimeenpanosta. Ryhmä WTO:n jäseniä sai v. 2024 valmiiksi useanvälisen sähköisen kaupan sopimuksen, joka luo ensimmäistä kertaa globaalin pohjan digitaalisen kaupankäynnin helpottamiselle. Sopimuksesta on tarkoitus tulla ns. liitteen 4 useanvälinen sopimus, eli se koskisi vain niitä WTO:n jäseniä, jotka ovat sen hyväksyneet. Sopimusta ei ole kuitenkaan kyetty virallisesti liittämään osaksi WTO:n sääntöjä, koska tarvittavaa hyväksyntää kaikilta WTO-jäseniltä ei ole saatu. Nyt annetun poliittisen julistuksen mukaan sopimuksen edut pyritään saamaan voimaan jo sillä välin, kun neuvottelut WTO-sääntöihin liittämistä jatkuvat. Tukijamaissa aloitetaan seuraavaksi sisäiset prosessit väliaikaisratkaisun voimaan saattamiseksi. Sopimus tulee voimaan (tukijamaissa) 30 päivää sen jälkeen, kun 45 maata on hyväksynyt sen virallisesti.

Niin ikään virallisen WTO-kokouksen ulkopuolella EU ja Tyynenmeren alueen vapaakauppa-alue CPTPP ilmoittivat mm. aloittavansa neuvottelut digitaalista kauppaa koskevan sopimuksen solmimiseksi vapaakauppa-alueiden välillä.

Kamerunin ministerikokouksessa avoimiksi jääneisiin kysymyksiin on määrä palata 6.–7.5. Genevessä järjestettävässä WTO:n yleisneuvoston kokouksessa, jolta odotetaan nyt konkreettisia päätöksiä ainakin sähköisten toimitusten tullimoratorion ja järjestön uudistamisen osalta. Suomen näkökulmasta on tärkeää, että tullimoratorion jatkosta kyettäisiin sopia mahdollisimman pikaisesti ja että reformikeskustelujen työohjelmasta päästäisiin yhteisymmärrykseen.

Ulkoministeriö

TAVOITEMUISTIO

KPO-20 Piiparinen Touko 4.5.2026

Asia

Taloudellinen turvallisuus ja Lähi-idän tilanteen vaikutus kauppaan

Kokous/tapaaminen

Ulkoasiainneuvosto kauppaministerikokoonpanossa 22.5.2026

Asiakirjat

-

Viite (U/E-tunnus)

EUN 35/2023 vp, VNS 3/2024, VNS 4/2024

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Jatta Jämsén, UM/KPO-30, jatta.jamsen@gov.fi, puh. +358 0295 350 451Touko Piiparinen, UM/KPO-20, touko.piiparinen@gov.fi, puh. +358 295 350 116Anna Hakala, UM/ALA-10, anna.hakala@gov.fi, puh. +358 295 351 112

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

Taloudellinen turvallisuus ja Lähi-idän tilanteen vaikutus kauppaan

2. SUOMEN TAVOITE

Suomen lähestymistapaa Euroopan taloudelliseen turvallisuuteen on kuvattu valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa (VNS 3/2024) ja kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteossa (VNS 4/2024) sekä hallituksen EU-avaintavoitteissa (E 58/2023 vp). Suomen tavoitteita Euroopan taloudellisessa turvallisuudessa on kuvattu E-selvityksissä E 13/2023 vp, E 6/2024 vp ja E 3/2026 vp.

Suomi katsoo tärkeäksi kehittää edelleen EU:n kyvykkyksiä taloudellisessa turvallisuudessa ja kriisinkestävyttä yhteiskuntaan ja talouteen kohdistuvien ulkoisten uhkien varalta. Uusilla toimenpiteillä voidaan hallita kansainvälisen toimintaympäristön kasvavia riskejä ja epävarmuuksia samalla ylläpitäen EU:n kilpailukykyä (E 3/2026 vp).

Yhteistyön ja kumppanuuksien syventäminen kolmansien maiden kanssa ja monenvälisesti on keskeinen taloudellisen turvallisuuden pilari. EU:n tulisi tiivistää kaupallistaloudellisia suhteitaan eri kumppaneiden ja erityisesti nousevien talouksien kanssa, sillä se nopeuttaa myös haitallisten riippuvuuksien vähentämistä ja riskien hajauttamista. Haitallisten riippuvuuksien vähentämiseksi EU:n tulee edetä nopeasti kauppaneuvotteluissa sekä kumppanuuksissa esimerkiksi kriittisten raaka-aineiden, teollisuuden, energian ja kriittisten teknologioiden toimitus- ja arvoketjuissa (E 3/2026 vp).

Suomi katsoo, että olisi kiinnitettävä huomiota yhtenäisen tilannekuvan ylläpitämiseen sekä taloudellisen turvallisuuden eri osakokonaisuuksissa että muilla politiikkasektoreilla tehtävässä työssä, jolla voi olla yhtymäkohtia taloudelliseen turvallisuuteen (E 6/2024).

Osana kansainvälistä yhteisöä Suomi jatkaa ponnisteluja vakauden lisäämiseksi Lähi-idään. Tämä on tarpeen myös laajempien kansainvälisten jännitteiden purkamiseksi (VNS 3/2024 vp).

Suomi käy keskusteluita alueen maiden kanssa, koordinoi politiikkaansa tiiviisti kumppaniensa ja liittolaistensa kanssa ja korostaa, että kestävätkä ratkaisut löytyvät diplomatian, neuvottelujen ja kansainvälisen oikeuden kautta. Siviilejä ja siviili-infrastruktuuria tulee suojella kaikissa tilanteissa. (VNS 2/2026 vp)

Suomi suhtautuu myönteisesti erilaisiin aloitteisiin meriliikenteen kauttakulun turvaamiseksi Hormuzinsalmessa. Suomi myötävaikuttaa osaltaan ratkaisujen hakemiseen Hormuzinsalmen sulun vaikuttaessa niin Suomen intresseihin kuin globaaliin talouteen, energiansaantiin ja ruokaturvaan. Merenkulkuoikeudet ovat keskeinen osa kansainvälistä oikeutta.

Suomi on tukenut EUNAVFOR ASPIDES -operaation perustamista ja pitänyt tärkeänä, että EU vahvistaa merellistä läsnäoloaan Punaisenmeren alueella meriturvallisuuden vahvistamiseksi sekä kauppamerenkulun ja EU:n intressien turvaamiseksi (UTP 1/2024 vp).

3. NEUVOTTELUTILANNE

EU:n kauppaministerit keskustelevat taloudellisesta turvallisuudesta ja Lähi-idän tilanteen vaikutuksesta kauppaan. Iranin tilannetta käsiteltiin viimeksi ulkoasiainneuvostossa 21.4.2026. Eurooppa-neuvosto hyväksyi Lähi-idän tilannetta (Iran, Gaza/Länsiranta, Libanon) käsittelevät päätelmät 19.3.2026.

4. TAUSTA

Taloudellisen turvallisuuden merkitys on korostunut suurvaltakilpailun kiristyessä ja geopoliittisten jännitteiden vaikutuksesta. Suurvallat ovat osoittaneet kasvavaa valmiutta hyödyntää taloudellisia ja muita riippuvuussuhteita poliittisten päämääriensä edistämässä, mikä on ilmennyt lisääntyneenä protektionismina, taloudellisena pakottamisena sekä kriittisten raaka-aineiden ja teknologioiden vientirajoituksina.

Hormuzinsalmen sulkeutumisella on jo ollut laajoja globaaleja vaikutuksia toimitusketjujen häiriönsietokykyyn ja energiavarmuuteen, ml. energian hinnan nousu ja vaikutukset Euroopan energiatilanteeseen. Riskit liittyen globaalien arvoketjujen jatkuvuuteen ja kriittisten raaka-aineiden saatavuuteen ovat lisääntyneet.

Euroopan taloudellisen turvallisuuden strategia julkaistiin kesäkuussa 2023 komission tiedonannolla. Joulukuussa 2025 annettulla uudella tiedonannolla tähdätään EU:n taloudellisen turvallisuuden keinovalikoiman yhteensovittamisen ja toimeenpanon vahvistamiseen.

Strategia määrittelee taloudellisen turvallisuuden kolme pilaria: 1) edistämistoimenpiteet, joilla vahvistetaan EU:n kilpailukykyä ja kasvua, yhteismarkkinoita, vahvaa ja kriisinkestävää taloutta, tieteellistä, teknologista ja teollista pohjaa; 2) taloudellisen turvallisuuden riskeiltä suojautuminen; ja 3) kumppanuudet ja yhteistyö samanmielisten maiden kanssa.

Komissio on tunnistanut neljä laajaa riskikategoriaa: 1) toimitusketjujen häiriönsietokyky, ml. energiavarmuus; 2) kriittisten infrastruktuurien fyysinen ja kyberturvallisuus; 3) teknologiaturvallisuus ja teknologiavuodon riskit; ja 4) taloudellisten riippuvuuksien hyödyntäminen tai taloudellinen pakottaminen.

Suomi korostaa taloudellisen turvallisuuden vahvistamisessa tasapainoista lähestymistapaa, jossa pyritään mahdollisimman laajasti hyödyntämään markkinaehtoisia ratkaisuja ja hajauttamaan riskejä esimerkiksi kauppasopimusten avulla, mutta samaan aikaan suojaamaan tunnistettuja riskejä vastaan oikeasuhtaisin ja kohdennetuin toimenpitein.

Yhdysvaltojen ja Israelin 28.2. aloittama, alueelliseksi sotilaalliseksi konfliktiksi laajentunut sotilasoperaatio on vaiheessa, jossa Hormuzinsalmen sulkua jatkuu toistaiseksi ja on sidottu neuvotteluratkaisuun. Yhdysvaltojen mukaan sen 13.4. aloittama Hormuzinsalmen saarto on oikeutettu merisodankäyntiä koskevien oikeussääntöjen perusteella. Yhdysvaltain saarto ei koske puolueettomien ja viattomien alusten kauttakulkua salmessa, vaan tavoitteena on ennen kaikkea vaikuttaa Iranin sodankäyntikykyyn, ml. mahdollisuuksiin tuoda ja viedä YK:n turvallisuusneuvoston päätösten mukaisesti kiellettyjä sekä Iranin sotatalouden ja sotilaallisten kyvykkyyksien tarvitsemia hyödykkeitä.

Hormuzinsalmen pysyessä kiinni sota vaikuttaa merkittävästi maailmankauppaan mm. polttoaineen ja energian hintojen nousun sekä logistiikkareittien muutosten kautta. Yhdysvallat ilmoitti jatkavansa myöntämäänsä poikkeuslupaa, jolla sallitaan merellä jo olevan venäläisen öljyn ja muiden öljytuotteiden ostaminen. Poikkeuslupa on voimassa 16.5. asti.

Rahtiliikenne Hormuzinsalmen kautta on romahtanut. Alueen läpi kulkee normaalisti noin viidennes maailman öljystä ja nesteytetystä maakaasusta (LNG). Qatar on merkittävä mm. puolijohdeissa käytettävän heliumin tuottaja, ja lisäksi Persianlahden maat ovat globaalisti tärkeitä lannoitteiden tuottajia. Persianlahden alue on myös tärkeä lentoliikenteen keskus.

Pitkän epävakauden seurauksena voi olla kustannustason yleinen nousu, kun öljyn- ja kaasuntuotanto häiriintyy ja nostaa teollisuustuotannon hintoja eri maissa, maailmantalouden logistiikkareitit muuttuvat ja lento- ja laivaliikenne alueella on rajoittunutta. Epävarmuus heijastuu myös rahoitusmarkkinoihin, teknologiateollisuuteen (helium, puolijohde) ja elintarviketuotantoon (lannoitteet). Sijoittajien riskipremiot kasvavat ja spekulatio lisääntyy. Tarve puhtaan siirtymän nopeuttamiselle energiariippuvuuksien poistamiseksi ja Euroopan teollisuuden kilpailukykyyn parantamiseksi on viime aikoina korostunut.

Suomi on liittynyt mukaan Britannian aloitteeseen, jonka työ keskittyy erityisesti diplomaattiseen vaikuttamiseen meriliikenteen kauttakulun turvaamiseksi sekä Hormuzinsalmeen jumiin jääneiden merenkulkijoiden vapauttamiseen. Suomi on korostanut tarvetta hakea ratkaisuja diplomaattisin keinoin ja neuvottelujen kautta sekä kehottanut osapuolia pidättäytymään voimakeinojen käyttämisestä. Ratkaisujen on pohjauduttava kansainvälisen oikeuden kunnioittamiseen.

Suomi tarkastelee mahdollisuuksia osallistua meriliikenteen turvaamiseen huomioiden kaikki asiaan vaikuttavat tekijät, ml. Suomen tarpeet ja velvoitteet Itämeren alueella. Suomen tahtotila osallistua meriliikenteen turvaamiseen Hormuzinsalmella on todettu julkilausumassa, johon Suomi liittyi 8.4. yhdessä laajan maajoukon kanssa. Mahdollista

merioperaatiota alueella on suunniteltu Ranskan ja Britannian johdolla. Suomessa ei ole tehty päätöstä osallistumisesta mahdolliseen operaatioon. Ulkoasiainedustaja Kallas on nostanut esille EUNAVFOR Atalanta ja EUNAVFOR Aspides -operaatioiden mandaattien vahvistamisen ja laajentamisen, jotta nämä voisivat toimia Hormuzinsalmen alueella.